

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 39 Volume: 8 Issue: 39

Ağustos 2015 August 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TEMEL TASARIM DERSİNDE İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YÖNTEMİYLE UYGULAMA ÖRNEĞİ COLLABORATIVE LEARNING METHOD IN BASIC DESIGN COURSES AN EXAMPLE

A. Dilek KIRATLI*
Ebru ÇİĞİR**

Öz

Bu çalışmanın amacı, temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemiyle gerçekleştirilen uygulamaya yönelik öğrenci görüşlerini belirlemektir. Bu kapsamda temel tasarım dersinde 6 haftalık bir program ile işbirlikli öğrenme yönteminin gerçekleştirildiği etüd çalışması uygulanmıştır. İşbirlikli öğrenme sürecinin planlanmasında, uygulama aşamasında, doğada bulunan nesnelere dayanarak, doğal nesnelerin karakteristik görsel ayrıcalıklarını, dokusal yapı farklılıklarını dikkate alarak nesnelerin dokusal oluşumlarına dayalı soyutlamalar oluşturulmuştur. Bu bağlamda çalışmayı tasarlamak, geliştirme ve kompozisyon oluşturmada işbirlikli öğrenme yöntemi temel tasarım dersinde uygulanmıştır. Araştırmada nitel araştırma modeli olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü I. Sınıf öğrencilerinden 12 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri betimsel olarak analiz edilerek, araştırma verilerine göre bulgular yorumlanmıştır.

Anahtar kelimeler: İşbirlikli Öğrenme, Sanat Eğitimi, Temel Tasarım.

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of students regarding the practice applied by using collaborative learning method in Basic Design course. Within the scope of the study, 6-week study program based on collaborative learning in Basic Design course was applied. The objects available in nature were used while planning and applying collaborative learning process. The students formed abstractions based on textural formations of objects by taking texture differences and characteristic visual privileges of natural objects into consideration. In this respect, collaborative learning method was used while designing and creating a work and forming a composition. For the purposes of the study, case study method, a qualitative research method, was used. The subjects of the study are 12 first-year students attending Anadolu University Education Faculty Department of Fine Arts Education. As data collection tool, document analysis method and semi-structured interview technique was used. The data obtained will be analyzed descriptively and the findings will be interpreted according to research data.

Keywords: Collaboration Learning, Arts Education, Basic Design.

Giriş

Sanat öğretimi etkinliklerinde kullanılan yöntem ve uygulamalar çeşitlilik göstermektedir. Günümüzde birçok eğitimcinin kullandığı işbirlikli öğrenme etkinlikleri; hem tüm sınıfa yönelik geleneksel öğretim yöntemlerine hem de bireysel öğretim yöntemlerine seçenek oluşturmaktadır (Yıldız, 1999: 155). Açıkgöz (1996), işbirlikli öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme süreci olarak ifade etmektedir. Slavin'e (1995) göre işbirlikli öğrenme, öğrencilerin akademik içerikle ilgili birbiriyle yardımlaşabildiği küçük gruplardan oluşan çeşitli öğretim metotları demektir (Akt. Kaya, 2013: 3). Christison (1990) göre işbirlikli öğrenme öğrencilerin küçük gruplar oluşturarak bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek üzere ortak bir amaç için birlikte çalışarak öğrendikleri öğrenme yaklaşımı olarak tanımlamıştır (Akt. Demirel, 2010:233). Yıldız (1999) ise işbirlikli öğrenmeyi, aktif öğrenme yöntemlerinin temelindeki konuşma, dinleme, yazma ve yansımanın kullanıldığı, bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerinde olumlu etkileri kanıtlanmış işbirliği becerilerinin ön plana çıktığı temelinde sosyal etkileşim olan, öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilen, zihinsel yeteneklerini kullanmasını sağlayan, kendi öğrenmesi ile ilgili kararlar almasına olanak veren, bir öğretim yöntemi olarak tanımlamıştır.

Bu anlamda işbirlikli öğrenme yöntemi bir grup çalışmasıdır. Ama her grup çalışması işbirlikli öğrenme gruplarını oluşturmaz (Bozdoğan ve diğerleri, 2006: 26). Bir grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olabilmesi için gruptaki öğrencilerin birbirleriyle etkileşerek, birbirlerine yardımcı olması ve ortaya ortak bir

* Doç., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.

** Arş. Gör., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.

ürün koyması esastır (Kurtuluş, 1998: 202). Yapılan araştırmalarda işbirlikli öğrenmenin, başta başarı olmak üzere hatırda tutma, transfer, üst düzey algıları, arkadaş ilişkileri, özürülerin normal grupta eğitimi, benlik saygısı, tutum, kaygı ve denetim gibi birçok bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünü ve süreci üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu göstermektedir (Açıköz:2003: 76-96; Akt. Özder, 2000: 114).

Özellikle sanat öğretiminde işbirlikli öğrenme etkinlikler açısından üzerinde durulması gereken bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. İşbirlikli öğrenme diğer disiplinlerden farklı olarak sanat eğitiminde oldukça yenidir. Schiller, sanat eğitiminde ortaklaşa etkinliklerin çeşitli biçimlerde ortaya çıktığını, ancak işbirlikli öğrenme yönteminin plastik sanatlar eğitimi derslerinde az ilgi gördüğünü saptayarak; bu durumu, öğretmenlerin yaratıcı süreçte bireysel çabanın daha önemli olduğunu düşünmelerine bağlamaktadır. Bu eğilime karşın plastik sanatlar eğitiminde atölye çalışmalarında ve diğer büyük projelerde işbirlikli çalışmaların etkili olduğu görülmektedir (Kurtuluş, 2001: 201). Sanat öğretiminde işbirlikli öğrenme öğrencilerin çalışma ortamlarında fikir sunmalarını, fikir üretmelerini, fikirlerini paylaşmalarını ve bu fikirleri uygulamalarına olanak vermektedir. Ayrıca, işbirlikli öğrenme ortamı öğrencilere sanatsal etkinlikler yoluyla edinmiş oldukları bilgileri, düşünceleri, deneyimleri paylaşmalarına ve bu sanatsal süreç içerisinde kendilerini ifade etme, yardımlaşma, iletişim becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirme fırsatı sunmaktadır.

Bu çalışmada, temel tasarım atölye dersinde, obje etüd çalışmasının tasarlama, geliştirme ve kompozisyon oluşturma aşamalarında işbirlikli öğrenme yöntemi uygulanmıştır. İşbirlikli öğrenme sürecinin planlanmasında, uygulama aşamasında, doğada bulunan nesnelere yararlanılmıştır. Öğrenciler, doğal nesnelere karakteristik görsel ayrıcalıklarını, dokusal yapı farklılıklarını dikkate alarak nesnelere dokusal oluşumlarına dayalı soyutlamalar oluşturmuştur.

Çalışmanın amacı, temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemiyle gerçekleştirilen uygulamaya yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaca dayalı olarak araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Temel tasarım dersinde uygulanan işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin öğrencilerin görüşleri nedir?
2. Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemi ile uygulanan obje etüd çalışmasına ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemiyle gerçekleştirilen uygulamaya yönelik öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma durum çalışması modeli ile desenlenmiştir. Durum çalışması araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem ya da belli bir zaman içerisindeki durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları (görüşme, görsel -işitsel materyal) aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplandığı bir durum betimlenmesi ya da durum temalarını ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2013: 97). Durum çalışmasının en belirgin niteliği ise güncel bir olgu, olay, durum, birey ve gruplar üzerine odaklaşıp, derinlemesine incelemeye çalışmasıdır (Yin, 1994: Akt. Ekiz, 2009: 45).

Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcılarını belirlemede amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Ölçüt örnekleme yöntemi ise belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanan bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 112). Bu araştırmanın katılımcılarını Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi 1. Sınıf öğrencilerinden temel tasarım dersini alan ve obje etüdü çalışmasına katılan 12 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada belirtilen isimler kod isim verilerek ifade edilmiş ve görüşme kayıtları, çekilen fotoğraflar için yazılı izin formu kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme, nitel araştırmalarda veri toplamada gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda ya da araştırmanın geçerliliğini arttırmak amacıyla araştırılan probleme ilişkin olarak yazılı ve görsel materyallerin de araştırmaya dahil edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 153). Yarı yapılandırılmış görüşme, hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine bilgi edinebilmeyi birleştirir. Bu nedenle, bu tür görüşme yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler avantajlar ve dezavantajları içerir. Analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkanı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları bulunmakla birlikte kontrolün kaybedilmesi, önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılanlara belli standartlarda yaklaşılmadığından güvenilirliğin azalması gibi de dezavantajları bulunur (Büyüköztürk ve diğerleri, 2011: 163). 6 haftalık *işbirlikli* öğrenme sürecinin planlanmasında, öğrencilerle bir ön görüşme yapılarak araştırmanın amacı ve

araştırma süreci ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. Temel tasarım dersi kapsamında; uygulama sürecinde her öğrenciden farklı bir organik objeyi etüd etmesi istenmiştir. Yapılan çalışmalar atölyede değerlendirilerek nesnelerin karakteristik görsel ayrıcalıkları, dokusal yapı farklılıkları dikkate alınarak grup çalışması için ortak bir obje belirlenmiştir. Belirlenen bu objeden çıkışla her bir öğrenci soyut kompozisyonlar oluşturmuştur. Sonrasında, oluşturulan bu kompozisyonlar tekrar değerlendirilerek tek bir kompozisyon seçilmiştir. Daha sonra bütün öğrencilerin katılımıyla oluşturulan eskiz işbölümü yapılarak 15 eşit parçaya bölünmüştür. Öğrencilerin her biri kendilerine ayrılan bölüm üzerinde çalışarak büyük boyutlu bir resim elde edilmiştir. Bu kompozisyonda obje olarak belirlenen kozalak parçaları kullanılmıştır. Öğrenciler oluşturdukları kompozisyonu kozalak parçalarının dokusal, renksel, ritimsel özelliklerini dikkate alarak 50x 50 cm boyutundaki 15 tuvale çalışmışlardır. Çalışma birleştirilerek 150 x 250 cm boyutunda son şeklini almıştır. Bu çalışma ile objenin olanaklarıyla farklı uygulama alanları yaratılmıştır. Öğrenciler çalışmayı tamamladıktan sonra her bir öğrenci ile yaptıkları çalışma üzerine yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınarak her iki araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verileri betimsel olarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz, daha önceden araştırmada kullanılan gözlem, görüşme gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temel alınarak analiz edilir. Betimsel analizde görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224).

Bulgular ve Yorumları

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak "Öğrencilerin temel tasarım dersinde uygulanan işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri" ana teması altında; öğrencilerin obje etüd çalışmasına ilişkin görüşleri "Öğrencilerin Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemi ile uygulanan obje etüd çalışmasına ilişkin görüşleri" ana teması altında toplanmıştır. Bulgular tablolaştırılmış ve araştırmaya katılanların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmıştır.

Öğrencilerin temel tasarım dersinde uygulanan işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri

Araştırma soruları çerçevesinde, öğrencilerin işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğrencilerin işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin görüşlerine ait alt temalar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin temel tasarım dersinde uygulanan işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin görüşler

Temalar

Grup çalışması

Bireysel Değerlendirme

Sosyal Beceri

Bağımlılık

Fotoğraf 1: Atölye uygulama aşaması

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğrencilerin işbirlikli öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri farklılık göstermektedir. "Grup çalışması" alt temasına ilişkin Ferdi 'Grup çalışmaları genellikle eğlenceli oluyor. Bir arada yaptığımız için daha da eğlenerek yapıyoruz. Bireysel olduğumuz zaman kendi işimize yoğunlaşıyoruz ve kimseyle konuşmuyoruz, genellikle resim öğrencileri öyle oluyor. Grup çalışmaları eğlenceli oldu. Yaptığımız çalışma da çok iyi oldu...' biçimindeki ifadeyle bireysel çalışma ile grup çalışmasını karşılaştırmıştır. Aynı alt temaya ilişkin grup çalışmasının eğlenceli olduğunu aynı zamanda yüz yüze etkileşimi desteklediğini belirten Aslı, 'Gayet eğlenceliydi. Birlikte bir şeyler yapmaya çalıştık. Birlikte neler yapabiliriz, iş bölümünü nasıl paylaşabiliriz yapacağımız şeyleri onları hallettik.' biçiminde ifade etmiştir.

Fotoğraf 2: Obje etüd çalışması (Kozalak)

Fotoğraf 3: Obje etüd aşaması

Grup çalışmasını iletişim ile ilişkilendiren Burcu 'Bu kadar birlikte vakit geçirmemiştik arkadaşlarımla, o yüzden iyi oldu. Birbirimizi daha iyi tanıdık' biçiminde ifade etmiştir. Grup çalışmasının etkileşimi arttırdığını ve böylece beraberinde yardımlaşmayı getirdiğini düşünen Özcan'ın aynı alt temaya dayalı görüşü 'Bence grup çalışması iyi oluyor ne bileyim bir etkileşim oluyor. Yani sonuçta malzeme alışverişinde bile konuşmalar oluyor, bir yardımlaşma, bir dayanışma oluyor... Grup çalışmasına göre düşüncem bu benim.' şeklinde ifade etmiştir.

"Bireysel değerlendirme" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri kişisel özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Bireysel performansta eşzamanlılığın önemli olduğunu düşünen Sevda, 'Bir grup çalışması olması herhalde hep birlikte hareket etmek o gerçekten zormuş. İlk defa yaptım ben böyle bir şey. Bireysel performansımı, gösterdiğimi düşünüyorum... Ben cuma, cumartesi, pazar 3 gün full buradaydım. Akşam kapanana kadar okuldaydım.' şeklinde ifade etmiştir. Bireysel performans ile çalışma hızı arasında ilişki kuran Özcan 'Bireysel performansımı gösterebildiğime tabi inanıyorum. Çalışmayı gayet seri bir biçimde yaptım...' şeklinde ifade etmiştir.

Kişisel özelliklerinden dolayı bireysel performansını gösteremediklerini düşünen Başak 'Bilmiyorum ben hep böyle son dakikaya bırakıyorum. Son dakikaya bırakınca da istediğim gibi bir iş çıkmıyor' ifadesiyle çalışma ile ilgili performansını değerlendirmiştir. Benzer biçimde Hesna ' Ben bu kadar kalabalık ilk defa çalıştım. Çok kendimi yansıtamadığımı düşünüyorum. Daha rahat bir ortamda çalışsam, bir de kısıtlı bir zaman olduğu için kendimi daha iyi ifade edebilirdim.' biçiminde ifade etmiştir.

"Sosyal Beceri" alt temasına ilişkin öğrenciler grup çalışmasında yardımlaşma, iletişim, birlikte karar almada uygulanan çalışmanın etkili olduğunu görüşlerinde ifade etmişlerdir. Özcan, 'Bence grup çalışması olmasıydı. Bir yardımlaşma. Sonuçta biz yeni geldik buraya bir daha bir sıkı dostluklar çıktı gibime geliyor. Konuşmalar daha rahat oldu. Paylaşımlar arttı, tanışmamızda bile yararı oldu bu grup çalışmasının' biçiminde ifade etmiştir. Aynı alt temaya dayalı olarak görüşünü belirten Burcu ise 'İletişimlerimiz kuvvetlendi ve sürekli bir yardımlaşma olmuştu zaten. Mesela benim kahverengilerim bitti arkadaşşıma verdim, onun kahverengileri bitti başkasına verdi. Ya da beyazları bitenden ben beyaz aldım. Öyleydi ben memnundum.' Ahmet ise 'Sınıf iletişim halindeydi. Önceki çizim olsun, bireysel çalışmalarda daha sınıf soğuktu birbirine karşı. Grup çalışmasında herkes birbiri ile samimiydi. Yani sınıf ortamı daha iyiydi bence. Böyle de olması gerekiyordu' ifadesiyle arkadaşlık ilişkileri üzerine düşüncelerini belirtmiştir.

Fotoğraf 4: Atölye- Kompozisyon uygulama aşaması

"Bağımlılık" alt temasında işbirlikli öğrenme sürecinde grup üyelerinin her biri birbirlerinin başarısını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Bu yönde öğrenciler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir: Hesna, 'Kalabalık grup çalışmasında bu kadar kalabalık ilk defa çalıştım. Grup çalışması yapmanın biraz

zor olduğunu düşünüyorum ben, tam uyum sağlanamıyor belli aşamalarda. Bir de herkes düşüncesini yansıtmıyor... Çok fazla herkes düşüncesini yansıtmadı bir de herkes aynı oranda çalışmadı ben böyle düşünüyorum yani.' demektedir.

Fotoğraf 5: Atölye- kompozisyon uygulama aşaması

Aynı alt temaya dayalı olarak görüşünü belirten İclal ise 'İlk başladığımızda benim yanımdaki arkadaşım ile beraber başladık. Çünkü onun devam etmesi gerekiyordu. Orada güzel bir etki oldu...' benzer ifadelerde bulunan Sevda, 'Zordu şimdi birbirimize göre hareket etmek... Çünkü kafasına göre yapanlar oldu. Onları söktük tekrar yaptık' diyerek öğrenciler, grup görevinin birlikte bitirileceğini ve birlikte başarının ya da başarısızlığın sahiplenileceğini, birinin grupta olmaması durumunda başaramayacaklarını düşünmüşlerdir. Olumlu yönde bağımlılıktan bahseden öğrencilerden Burcu '...açıklık koyuluk bunlar mesela kozalaklarda araştırdık onları sürekli. Açık yerleri koyu yerleri ben hangi yöne yapıyorsam arkadaşım ile diyaloga geçip onun da aynı yöne geçmesini sağladım...' biçiminde ifade etmiştir.

Öğrencilerin Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemi ile uygulanan obje etüd çalışmasına ilişkin görüşleri

Araştırma soruları çerçevesinde, öğrencilerin temel tasarım dersinde uygulanan obje etüd çalışmasına ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğrencilerin obje etüd çalışmasına ilişkin görüşlerine dayalı alt temalar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemi ile uygulanan obje etüd çalışmasına ilişkin görüşleri

Temalar

Kompozisyon
Yaratıcılık
Motivasyon
İlgi Uyandırma
Süreç Değerlendirme

Tablo 2'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin obje etüd çalışmasında "Kompozisyon" alt temasına dayalı olarak görüşlerini ifade eden Eda 'Çok orijinal bir fikirdi en başta. Kendimizi bir eğitimcinin nasıl farklı şeyler yapabileceğini gördüm ve daha önce bir kozalakla bir çalışma yapıldığını hiç görmedim. Doğal ürünlerden nasıl bir sanat eseri elde edilir onu gördüm... Bence tualleri siyaha boyayıp kozalakları da beyaza boyayarak daha etkili bir şey elde edebildik. Uç kısımları siyaha, diğer yerleri de farklı renklendirilebilirdik, her kozalağa farklı bir desen güzel olurdu... Ya da tualleri öncelikle farklı rengarenk... Sıçratma tekniği ile boyayabilirdik. Sonrasında kozalakları yapıştırabilirdik" ifadesiyle çalışılan objenin kompozisyon açısından etkili bir çalışma olduğunu belirtmiş ve çalışmayı geliştirme adına fikirlerini belirtmiştir. Didem ise kompozisyon üzerinde neler yapılabileceğine ilişkin görüşlerini "Ben genel olarak baktım çalışmaya, çalışmada koyuluk eksikliği var gibi geldi bana. Bazı yerleri biraz daha koyu olabilirmiş gibi geldi. Onu da boyayla falan yapma imkanımız var mı bilmiyorum ama doğallığı olsun demişti hocamız. Bir şekilde onun doğallığını çok fazla bozmayacak bir şekilde koyuluk verme imkanımız varsa o olabilir diye düşündüm." şeklinde ifade etmiştir.

Fotoğraf 6: Objе etüd çalışması eskizi

Fotoğraf 7: Objе etüd çalışması

Aynı alt temaya ilişkin Özlem çalışmanın boşluk-doluluk kısımları ile ilgili "Daha sonra bazı yerleri hoşuma gitmemişti. Koyu alanları dolduran şeyleri sanki ince olmuştu. Daha kalın gösterebilirdi kendini bazı yerleri yaptığımız çalışmada... Alt taraf daha dolu üst taraf daha boş gibiydi. Boşluk alanı yüksekti yukarı tarafında. Oralarda bir şeyler istiyor sanki. Büyük bir alan istiyor, doluluk istiyor o tarafta..." şeklinde ifade etmiştir.

"Yaratıcılık" alt temasına dayalı görüşlerini ifade eden Başak " Ben hiç daha önceden böyle bir çalışma yapmamıştım. Böyle ne bileyim yaratıcı olduğu düşünülür ya da insanlara da zaten fikir verir bu. Bunu görünce biz bu kozalakları kullanabiliriz ya da biz de böyle bir şey yapabiliriz denilebilecek bir çalışma bence..." demektedir. Aynı tema altında görüş belirten Eda "...Sonrasında kozalakları yapıştırabiliriz. Başarılı bir çalışmaydı. Arkadaşlarla her bir kozalağın dizilişine biz isim verdik, ejderha dedik, balık pulu dedik, pul dedik, yılan dedik' biçiminde ifade ederek çalışmanın yaratıcı fikirler üretmelerine imkan verdiğini belirtmiştir.

Fotoğraf 8: Obj e etüd çalışması

Başak ise "Tasarım olarak ben hiç öyle bir şey beklemiyordum. Siz konuyu verdiğinizde bile ben şey yapmadım. Nerelerden başladım mesela... Nereden nereye geldik onlardan tasarım çıka çıka böyle şimdi kocaman bir kozalak. Böyle daha geniş yaratmayı öğreniyor insan..." demektedir.

"Motivasyon" alt temasına ilişkin olarak görüşlerini ifade eden Ferdi "Daha 1. sınıfız, grup olarak bunu yapmamız bence çok güzel bir şey oldu. İlk seneden böyle bir şey yapmamız. O da asılacak, bizim adımız geçecek sonuçta. Bence iyi oldu." demektedir. Ahmet ise "Çantamıza koyup götürebileceğimiz değil duvarda kalabilecek, belki üniversiteden gidince bile bırakabileceğimiz iyi bir çalışma oldu" demektedir. Aynı alt temaya dayalı olarak Özcan ise "Sonucu, bitmiş hali bence kağıtta durduğu gibi durmadı... Sonuç olarak insana mutluluk verdi bitmesi. Güzeldi yani." ifadesiyle çalışmanın sonucunda sergilenmesinin motivasyonlarını artırdığını belirtmiştir.

"İlgi Uyandırma" alt temasına dayalı görüşlerini ifade eden Hesna "Önce kozalağı tanıdım. İlk bu benim için önemliydi... Nasıl yapıştıracağız, hangi malzemeyi kullanacağız, nasıl hangi yönde yapıştıracağız. Bununla ilgili deneyim sahibi olduğumuz için bir daha bir çalışma yapsak çok çok istediğimiz şekilde olurdu. Kompozisyon mesela benim çok istediğim gibiydi tuvallere parça parça yaptığımız için bütününi görmeyi çok istedim bu bende çok merak uyandırdı." demektedir. Didem ise aynı alt temaya ilişkin olarak "İlk başta bu konu verildiğinde nasıl olabileceğini kestirememiştim. Zor gibi gelmişti ilk başta. Kozalaklarla beraber acaba yapışır mı yapışmaz mı? İşte kozalakların renk tonu uyum olur mu diye ama sonucunda çok güzel bir çalışma çıktı bence ve herkesin fikriyle beraber çıktı o çalışma, etkili bence, güzel." şeklinde ifade etmiştir.

İşbirlikli iş yapısı grup üyelerinin bir işi bitirmek amacıyla çabalarının birleştirilmesinin özendirildiği ya da gerekli bulunduğu durumlardır. Öğrenciler grup çalışmasında yaptıkları çalışmada ürün ve süreci değerlendirdiklerinde görüşleri aşağıda belirtilen biçimde ifade etmişlerdir. Özcan " süreç değerlendirme" alt temasına dayalı görüşü "Sürece ilk başlarken tedirgin oldum. Acaba nasıl bitecek nasıl sonlanacak, iyi bir şey çıkacak mı diye baya düşündüm yani. Ama sonuç güzel oldu ve benim hoşuma gitti." demektedir. Aslı ise "Bizim fazla zamanımız yoktu ya, en son yaptıktan sonra tekrar bir gözden geçirip eksikleri tamamlayabiliriz. Sizin söylediğiniz gibi, oraya ekleme çıkartma yapabiliriz." ifade etmiştir. Öğrenciler sürecin başında ve sonundaki düşünceleri olumlu yönde farklılık göstermiştir. Sürecin başında çalışmaya ilişkin kaygıları olduğu görülmüş, ancak süreç ilerledikçe çalışmanın ortaya çıkması ile öğrencilerin kaygıları azalmıştır. Obj e etüd çalışması öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkilemiş ve farklı fikirler sunmalarına olanak vermiştir.

SONUÇ

Temel tasarım dersinde işbirlikli öğrenme yöntemiyle gerçekleştirilen uygulamaya yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada sonuç olarak, işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenciler arasında yardımlaşma, dayanışma ve iletişim becerilerinin gelişmesinde olumlu yönde etkileri olduğu görülmüştür.

Çalışmanın bulgularına dayalı olarak, öğrencilerin atölye uygulamalarında grup çalışmalarını bireysel çalışmalara göre daha etkili buldukları, bireysel performansları değerlendirildiğinde ise zaman, mekan ve kişisel özelliklerin işbirlikli öğrenme üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin başarı ya da başarısızlıkları, bireysel sorumlulukları, süreci olumlu ya da olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Literatüre bakıldığında da benzer bulgulara rastlanmaktadır. Ünal ve Aydın (2011) "İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin Matematik Öğretiminde Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri Tekniği Hakkındaki Görüşleri" çalışmasında grup üyelerinin bireysel sorumluluklarını tam olarak yerine getirmemesi, grupta yer alan yüksek başarı düzeyine sahip öğrencilerin bütün sorumluluğu almak istemesi, başarısız öğrencilerin grup başarısını düşüren bir öğe olarak görülmesi, grup içerisinde etkili iletişimin sağlanamaması öğrenciler tarafından en çok dile getirilen olumsuzluklar arasında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Gelici ve Bilgin'in (2011) "İşbirlikli Öğrenme Tekniklerinin Tanıtımı ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı çalışmasında ise öğrenciler grup arkadaşları ile ilgili sorunlarından bahsetmektedir. Birçok öğrenci grup arkadaşları ile anlaşamadığını, grup arkadaşlarının yeterli çaba göstermediğinden söz etmiştir. Bu kapsamda yapılan araştırmalar ve literatür tutarlılık göstermektedir. Bu çalışmada öğrenciler süreci farklı bakış açıları ile değerlendirmiş ve işbirlikli öğrenme yönteminin sanat eğitiminde özellikle atölye çalışmalarında motivasyonu artırıcı etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. İşbirlikli öğrenme yönteminin, öğrencilerin sürece katılımlarını sağladığı, onları birlikte düşünmeye, ortak hareket etmeye sevk ettiği görülmüştür. Beyoğlu'nun (2009) "İşbirlikli Öğrenme Yaklaşım Çerçevesinde Resim-İş Eğitiminde Karşılaşılan Güncel Sorunlar" adlı çalışmasında da işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin paylaşım, değerlendirme, öz eleştiri, özgünlük, yaratıcı, araştırmacı, paylaşımcı, kendine güvenen bireylerin yetişeceği sonucuna yer verilmiştir. Bu bağlamda görsel sanat eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemine atölye derslerinde daha çok yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, K. Ü. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- BEYOĞLU, A. (2009). "İşbirlikli Öğrenme Yaklaşım Çerçevesinde Resim-İş Eğitiminde Karşılaşılan Güncel Sorunlar", *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (8. Baskı)*, Ankara: Pegem Akademi.
- BOZDOĞAN, A.E., TAŞDEMİR, A., DEMİRBAŞ, M. (2006). "Fen Bilgisi Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Bilimsel Süreç Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Etkisi", *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (7), 23- 36.
- CRESWELL, J.W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma Ve Araştırma Deseni*. (Çev. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- DEMİREL, Ö. (2010). *Eğitimde Program Geliştirme (11. Basım)*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- EKİZ, D. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (3.Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- GELİCİ, Ö., BİLGİN, İ. (2011). "İşbirlikli Öğrenme Tekniklerinin Tanıtımı ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi", *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 40-70.
- KAYA, S. (2013). *İşbirlikli Öğrenme ve Akran Değerlendirmenin Akademik Başarı, Bilişüstü Yeti ve Yardım Davranışlarına Etkisi*, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KURTULUŞ, Y. (2001). Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20: 201 -205.
- ÖZDER, H. (2000). "Tam Öğrenmeye Dayalı İşbirlikli Öğrenme Modelinin Etkililiği", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 19: 114 - 121.
- ÜNLÜ, M., AYDINTAN, S. (2011). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Öğretiminde Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri Tekniği Hakkındaki Görüşleri, *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1),101-11.
- YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIZ, V. (1999). "İşbirlikli Öğrenme İle Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16-17: 155 - 163.